

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคม มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะตัดสินใจเลือกประกอบสัมมาชีพ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีนิสัยในการปรับปรุงงานตนเองและสังคม เสริมสร้างอนามัยชุมชนและครองชีวิตโดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งหลักการของหลักสูตรมีดังนี้

1. เป็นการศึกษาให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง
  2. เป็นการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพหรือการศึกษาต่อ
  3. เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ
- (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2533, หน้า1)

ในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการจัดการศึกษาที่ดี และให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในการวางแผนนั้นต้องมีการจัดระบบข้อมูลหรือระบบสารสนเทศที่จะใช้ในการบริหารงาน เพราะว่าข้อมูลต่าง ๆ นั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจ ซึ่งหากข้อมูลที่ได้นั้นมีคุณภาพดีก็ย่อมช่วยให้ผลผลิตคือ การตัดสินใจมีคุณภาพสูงด้วยเช่นกัน (ธงชัย สันติวงษ์, 2535, หน้า 203)

ระบบข้อมูลสารสนเทศ มีความสำคัญต่อการบริหารงานในโรงเรียน เป็นเครื่องมือที่จะช่วยชี้แนะแนวทางในการตัดสินใจของผู้บริหาร เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้ เพราะการตัดสินใจที่ดีควรเป็นการตัดสินใจโดยหลักการและเหตุผล ซึ่งอาศัยข้อมูลและสารสนเทศเป็นพื้นฐานหรือปัจจัยหลัก แต่ในการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารยังมีปัญหายอยู่มาก จากผลการวิจัยของปรีชา พัวนุกุลนนท์ (2526, หน้า 117) และทองเพ็ชร จุมปา (2530, หน้า 121) สรุปได้ว่าข้อมูลสารสนเทศเหล่านั้น ยังมีปัญหาต่อการนำไปใช้ของผู้บริหาร เนื่องจากข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน การเก็บรวบรวมข้อมูลล่าช้า ไม่ทันเวลาที่จะใช้ได้ทันทั่วทั้งที่ และที่สำคัญสารสนเทศไม่เพียงพอไม่ตรงต่อความต้องการของผู้บริหารที่จะนำไปใช้ นอกจากนี้แล้วยังพบปัญหาในการนำข้อมูลไปใช้ว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนตัดสินใจไม่ใคร่สนใจ

ที่จะนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ ดังนั้นข้อมูลต่าง ๆ ที่แต่ละโรงเรียนได้จัดเก็บรวบรวมไว้ จึงไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงและส่วนใหญ่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงครั้งเดียวในหนึ่งปีการศึกษา และเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อรายงานให้กรมสามัญศึกษาเท่านั้น

การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะตัดสินใจเลือกประกอบสัมมาชีพ จึงจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาการงานและอาชีพ โดยมีจุดประสงค์ของวิชาที่ให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักของวิชาอาชีพเพื่อที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ตามควรแก่วัย และเพื่อให้นักเรียนได้ค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองในการที่จะเลือกประกอบอาชีพ ทำให้การเลือกเรียนวิชาอาชีพของนักเรียนมีความหลากหลายมากขึ้น ขาดต่อการจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของนักเรียน ส่วนใหญ่แล้วการจัดการเรียนในรายวิชาเลือกของโรงเรียน จะจัดโดยคำนึงถึงครูผู้สอน จำนวนนักเรียน จำนวนห้องเรียนเป็นหลัก โดยผู้มีหน้าที่ในการวางแผนการศึกษาจะเป็นผู้ที่จัดนักเรียนให้เข้าเรียน ในรายวิชาเลือกที่โรงเรียนได้กำหนดให้ โดยไม่ได้คิดถึงว่าให้นักเรียนได้มีโอกาสที่จะเลือกเรียนในรายวิชาที่ตนเองมีความถนัดและต้องการหรือไม่ เป็นผลให้การวางแผนการศึกษาของโรงเรียนดำเนินไปอย่างไร้ประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ที่ไม่ตรงตามความต้องการของตนเอง ในอนาคตอาจส่งผลให้นักเรียนนั้นไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องการเรียน การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ก็ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง ทั้งนี้เนื่องมาจากการวางแผนการศึกษาในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ที่ผู้จัดไม่ได้ใช้ข้อมูลสารสนเทศมาประกอบการวางแผนการศึกษา หรือข้อมูลที่ได้ไม่มีคุณภาพเพียงพอที่จะใช้ในการบริหารงาน ดังที่ วิโรจน์ นามบุรี (2539, หน้า 5) กล่าวว่า ในฐานะที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาและได้ปฏิบัติหน้าที่ประธานการประชุมมาตรฐานโรงเรียน และหัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายในกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ได้พบปัญหาการใช้ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนต่าง ๆ กล่าวคือ บุคลากรยังขาดความรู้ความสามารถในการจัดระบบข้อมูล ข้อมูลไม่ชัดเจนไม่ตรงกับความเป็นจริงและไม่เป็นปัจจุบัน ในบางครั้งยังพบว่า ผู้บริหารบางโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญของการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนหรือตัดสินใจ ทำให้การบริหารงานในโรงเรียนดำเนินไปอย่างไร้ประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพและความต้องการในการพัฒนาการวางแผนการศึกษา กลุ่มวิชาการงานและอาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการสร้างระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนาการวางแผนการศึกษา กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ เพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการวางแผนการศึกษา กลุ่มวิชาการงานและอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการในการวางแผนการศึกษากลุ่มวิชาการงานและอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อสร้างระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนาการวางแผนการศึกษากลุ่มวิชาการงานและอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

### ขอบเขตของการศึกษา

#### ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

#### ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาถึงสภาพและความต้องการในการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษากลุ่มวิชาการงานและอาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

### นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบสารสนเทศ หมายถึง ระบบการเก็บรวบรวมและการจัดกระทำกับข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อนำมาใช้สนองตามความต้องการของหน่วยงาน โดยมีภารกิจของการจัดอย่างเป็นระบบ

การวางแผนการศึกษา หมายถึง กระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษสำหรับช่วงเวลาข้างหน้า และกำหนดสิ่งต่าง ๆ ที่จะกระทำ เพื่อที่จะได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว

กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ หมายถึง วิชาบังคับเลือกและวิชาเลือกที่จัดไว้ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเอง โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักของการทำงาน พอที่จะนำไปปรับปรุงในการดำเนินชีวิต และเพื่อให้มีทักษะในอาชีพเพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ตามควรแก่วัย

### ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. ได้ระบบสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาการวางแผนการศึกษา กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ส่งเสริมให้ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้อง ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนาการวางแผนการศึกษา
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา